

РЕЦЕНЗІЯ

доктора юридичних наук, професора

Миронюка Романа Вікторовича на дисертацію

Миргородської Ольги Миколаївни на тему: «Забезпечення законності застосування заходів адміністративного примусу», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження. Дисертантка обрала актуальну тему для дослідження, оскільки сучасні суспільні процеси вимагають стабільного та результативного правового регулювання. Неодмінною умовою зміцнення та розвитку суспільства є дотримання законів усіма громадянами, посадовими особами, організаціями. Як особливий, специфічний регулятор суспільних відносин закон має відповідати основам конституційного ладу, духу пріоритету права і свободи людини і громадянина, економічного, політичного, морально-етичного рівня розвитку суспільства, пов'язаного з поступальною реалізацією основних демократичних цінностей. Тільки за таких обставин закон виступає головною змістовною матерією законності, її ключовою ланкою. Законність є багатоплановим явищем правової дійсності, яке на сучасному етапі одночасно розглядається та як принцип права, і як особливий політико-правовий режим суспільного життя, і як метод державного управління (у широкому значенні). Тому відсутність єдиної практики застосування заходів адміністративного примусу, широке коло уповноважених осіб правоохоронних, контрольно-наглядових та інших органів, які застосовують зазначені заходи, значна частота такого застосування, наявність великої кількості порушень та зловживань у цій сфері свідчить про необхідність належного правового регулювання, створення та удосконалення відповідних правових засад.

Значною мірою ситуацію ускладнюють системні вади вітчизняного адміністративно-деліктного законодавства, архаїчність механізмів

моніторингу, публічного адміністрування та контролю за дотриманням прав людини під час застосування заходів адміністративного примусу.

Про актуальність теми дисертації О.М. Миргородської свідчить також її відповідність виконанню положень Стратегії розвитку органів правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 рр., затвердженої Указом Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015, Плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04 березня 2015 р. № 213-р., пріоритетного напрямку «Удосконалення адміністративної діяльності суб'єктів владних повноважень» Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 року № 12-21, пп. 1, 8, 17 Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 11 червня 2020 року № 454, та загальноуніверситетської наукової теми «Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна забезпечується: по-перше, плідним використанням розгорнутої методології наукового дослідження правових явищ; по-друге, рівнем узагальнення теоретичних висновків і поглядів, викладених у вітчизняній та зарубіжній літературі, правових концепціях і відповідних програмах; по-третє, ретельним вивченням джерел позитивного права; по-четверте, належною апробацією результатів дослідження і їх оприлюдненням, відповідно до встановлених МОН України вимог.

Результати дисертаційного дослідження О.М. Миргородської є аргументованими та переконливими. Про це свідчить належний вибір

методології дослідження. Так, використання діалектичного, формально-логічного, статистичного, системно-структурного, структурно-функціонального, аксіологічного, герменевтичного, порівняльно-правового, методів, методів аналізу та синтезу – дозволили отримати точні й достовірні дані щодо напрямів удосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації дитиною права на безпечні умови життя.

Постановка завдань, визначення об'єкту, предмету та мети наукового пошуку виглядають чітко і зрозуміло, цілком відповідають загальним вимогам, що ставляться до такого виду робіт. Завдання та мета наукової праці в цілому досягнуті авторкою.

Обсяг використаних у роботі бібліографічних джерел є цілком достатнім. Робота базується на широкій нормативно-правовій базі, що регулює правові відносини у сфері сучасного стану забезпечення реалізації права дитини на безпечні умови життя.

Подана на рецензування праця має комплексний, системний характер і відзначається відповідним рівнем наукових узагальнень. Дисертація має чітку структуру та складається зі вступу, 3 розділів, що об'єднують 9 підрозділів, висновків та додатків.

Наукова новизна дисертації. Робота є самостійною, завершеною, комплексною монографічною працею, в якій із врахуванням сучасних тенденцій розвитку вітчизняного адміністративного права здійснено системний аналіз теоретичних і практичних проблем забезпечення законності застосування заходів адміністративного примусу та запропоновано шляхи їх розв'язання.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним з перших в науці адміністративного права комплексних досліджень, спрямованих на вироблення авторської концепції забезпечення законності застосування заходів адміністративного примусу, формулювання пропозицій до законодавства, розробку нових теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо забезпечення законності їх застосування, а також

отримання нових наукових знань. У результаті виконаного дослідження напрацьовано пропозиції щодо теоретичних конструкцій і рекомендацій забезпечення законності під час практичного застосування заходів адміністративного примусу.

На виконання задач дослідження в межах дисертації було визначено поняття адміністративного примусу та розглянуто правову природу його заходів, а також сформульовано перспективи розвитку законодавства та практики застосування заходів адміністративного примусу на засадах законності та дотримання прав людини в адміністративно-деліктному провадженні.

Загальне позитивне враження від представленого дослідження підкріплюється отриманими результатами, які характеризують його наукову новизну.

Дисертанткою охарактеризовано адміністративно-правові засоби забезпечення законності застосування заходів адміністративного примусу, які залежно від їх цільового призначення поділено на групи, найбільшу ефективність серед яких довели способи моніторингу законності, що включають: відомчий, судовий та громадський контроль, а також прокурорський нагляд.

З урахуванням змісту заходів адміністративного примусу та відповідних способів примусового впливу, за допомогою якого досягаються цілі його застосування, законність в сфері адміністративно-деліктної юрисдикції запропоновано визначати як пряме формулювання у законі самого способу примусового впливу та цілей його застосування, підстав, умов (обмежень) та порядку його застосування, встановленням кола суб'єктів, які мають право його застосовувати, процедурно-процесуальних термінів реалізації, вимог до документування.

Залежно від критеріїв правомірної реалізації способу примусового впливу, що характеризує зміст заходів адміністративного примусу, визначено типові види порушень законності їх застосування, які поділено на групи за: а)

суб'єктами застосування примусових заходів; б) видами заходів адміністративного примусу (заходи адміністративного попередження, адміністративного припинення та адміністративної відповідальності, заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення); в) сферою застосування.

Повнота висвітлення результатів дослідження зумовлена тим, що основні положення та результати дисертації викладено в 4 наукових статтях, що визначені як фахові з юридичних дисциплін, а також у 5 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Дисертаційне дослідження виконане автором самостійно з використанням останніх досягнень теорії адміністративного права та процесу. Усі сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень дисертантки. Для аргументації власних положень і висновків дослідниця використовувала напрацювання інших учених, належні посилання на які містяться у роботі.

У результаті виконаного дослідження авторкою сформульовано низку нових теоретичних положень, обґрунтовано висновки, рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Водночас, не всі авторські висновки, твердження і міркування сприймаються як логічний підсумок спостережень, що на достатньому рівні обґрунтовані з теоретичних позицій, здобутків юридичної практики й аналізу нормативного матеріалу. Деякі з них потребують додаткової аргументації авторкою, з огляду на сучасний стан та перспективи розвитку вітчизняного адміністративного права. У зв'язку з цим, виникає необхідність зупинитися на певних дискусійних положеннях дослідження:

1. У підрозділі 3.1 дисертації авторкою детально аналізується правова природа гарантій законності під час застосування заходів адміністративного примусу, однак бракує комплексного підходу до практичного застосування цих гарантій у сучасних реаліях правозастосування. Авторка розглядає

концепцію гарантій, але не висвітлює достатньо питань, пов'язаних із реальним впливом цих заходів на дотримання прав і свобод громадян під час їх застосування. Крім того, термінологічна плутанина в класифікації «засобів», «способів» та «гарантій» може ускладнювати розуміння правозастосовної практики.

2. У підрозділі 2.2 приділяється значна увага заходам адміністративного припинення, їх правовим аспектам і застосуванню. Однак, не повністю висвітлено питання правозастосовної практики, яка часто залишається непослідовною та залежить від суб'єктивного розуміння правоохоронцями своїх повноважень.

3. Питання про конкретні методи наукового пошуку є одним із найважливіших, оскільки від їх обґрунтованості, відповідності цілям, предмету і об'єкту дослідження залежить надійність і достовірність одержуваних даних. Водночас авторка зводить методологію дослідження до простого перерахування наукових методів і прийомів не акцентуючи увагу на методологічній організації своєї дослідницької стратегії.

4. У дисертації недостатньо розглянуто механізми контролю за правомірністю застосування адміністративних заходів примусу, що на практиці призводить до порушення прав громадян, зокрема під час затримання або застосування фізичної сили. Варто було б поглибити аналіз міжнародних стандартів щодо забезпечення прав людини під час застосування таких заходів, а також порівняти їх з національною практикою, щоб надати більш обґрунтовані рекомендації для вдосконалення чинного адміністративно-деліктного законодавства.

Втім, наведені зауваження жодним чином не впливають на загальне позитивне враження від рецензованої роботи. Вони мають на меті лише акцентувати увагу автора на окремих її дискусійних моментах.

В цілому дисертаційне дослідження «Забезпечення законності застосування заходів адміністративного примусу» є самостійною, завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані

результати, що в сукупності вирішують важливе наукове завдання, підготовлене на достатньому рівні викладення матеріалу, зміст якого відповідає вимогам п.п. 10, 11 Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка – Миргородська Ольга Миколаївна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право»..

Рецензент –

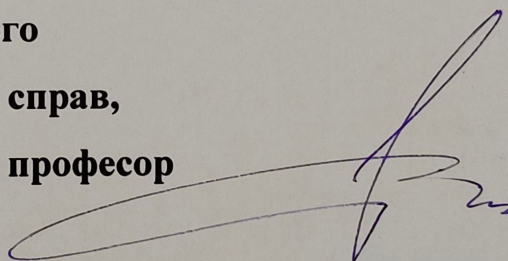
Професор кафедри адміністративного

права і процесу

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, професор

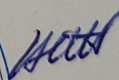

Роман МИРОНЮК

Підпис засвідчую:

Перший проректор Дніпровського

державного університету внутрішніх справ

Ігор МАГДАЛІНА